

Az Európai Unió újraalapítása érdekében Az ATTAC 10 alapelve egy demokratikus európai alkotmányszerződéshez

2007. március 8.

Attac d'Europe

Az Európai Unió újjáalapítása érdekében

Az Attac Európa úgy látja, hogy az Európai Unió jelen formájában komoly akadályt jelent a demokrácia, az alapvető jogok, a szociális igazságosság, a férfiak és nők közti egyenlőség és egy fenntartható környezet útjában. Az Európai Unióban súlyos hiányosságok vannak a demokrácia, a legitimitás és az átláthatóság vonatkozásában egyaránt. Ami a jelenleg érvényes szerződéseket illeti, azok neoliberais politikát akarnak rákényszeríteni a tagállamokra és a világra.

Ezért az Attac-szervezetek európai hálózata úgy ítéli meg, hogy Európa jövője központi kérdés. 2005-ben egy közös gondolkodási folyamatot kezdeményeztünk az európai kérdésekről. A jelen deklaráció ennek a dinamizmusnak a jegyében született.

*****

A francia « non » és a holland « nee » világosan megmutatta, hogy a javasolt európai alkotmányszerződés (a szövegben a továbbiakban a francia TCE - Traité constitutionnel européen – rövidítést használjuk) és az Európai Unió jelenleg nem rendelkezik a nép által adott legitimitással és széles körben antiszociálisnak és antidemokratikusnak tartják.

A TCE szoros értelemben nem mondható alkotmánynak, de a korábbi szerződések fenntartásán alapul. Mindamellet, politikai jelentősége nagyobb, mert nem csupán módosítja az intézményi keretet és határozza meg az alapelveket, értékeket és célokat, de konkrét politikát is megfogalmaz. Ezzel újra megkísérli alkotmányossá tenni a neoliberális modellt, szinte lehetetlenné tenné annak későbbi megváltoztatását. Ez tehát elfogadhatatlan.

Ma az európai kormányok megkísérlik újra elindítani a folyamatot, semmibe véve egyes tagállamok népeinek elutasító magatartását, azzal a szándékkal, hogy a 2008 első felében esedékes francia elnökség idejére véghezvigyék azt. Ezért idén januárban tizennyolc kormány képviselői találkoztak Madridban, hogy egy olyan kompromisszumot dolgozzanak ki, amely a már elutasított szerződésen alapul.

Ebben a helyzetben a demokrácia szempontjából igen fontos, hogy a társadalmi és politikai mozgalmak konkrét alternatív megoldásokat javasoljanak és hogy követeléseiket számításba vegyék. Európa Attac-mozgalmi követelik, hogy az új szerződés a következő alapelvekre támaszkodjon, amelyek a kidolgozással (I. rész), az intézményi tartalommal (II. rész) és az európai politikákkal (III. rész) kapcsolatosak.

I. RÉSZ: A KIDOLGOZÁSRÓL

1. Induljon egy demokratikus folyamat

► Minden új szerződést demokratikus módon kell kidolgozni és elfogadni. Európa Attac-mozgalmi határozottan elutasítanak minden olyan kísérletet, amely a TCE újraélesztését célozza és a következőket javasolják:

► Egy új és minden tagállam állampolgárai által demokratikusan megválasztott alkotmányozó gyűlés kapjon mandátumot arra, hogy egy új szerződéstervezetet dolgozzon ki, a nemzeti parlamentek effektív részvételével; Összetételét illetően, ennek tiszteletben kell tartania a férfiak és nők egyenlőségét (és nem 16 % női részvétellel, mint ami a TCE-t kidolgozó konvenciót jellemezte), képviselnie kell a társadalom minden csoportját és korosztályát;

► Minden új szerződést népszavazásra kell előterjeszteni minden tagállamban és az eredményeket országról országra kell megállapítani;

► A ratifikációs kampány során az európai intézmények és a tagállamok elfogadják egy alapos vita szabályait, amelyre kellő időt hagynak és a domináns gazdasági érdekektől, például a médiaszektor érdekeitől függetlenül folytatják azt le.

II. RÉSZ: AZ INTÉZMÉNYI TARTALOMRÓL

2. Tökéletesíteni kell a demokráciát

Minden új szerződésnek a létező legjobb demokratikus alapelvekre kell támaszkodnia. A jelenlegi Európai Unió nem választja el világosan a hatalmi ágakat és emiatt a tény miatt súlyos demokratikus deficittől szenved. Valójában, bár az Európai Parlament az egyetlen demokratikusan választott testület európai szinten, mégsem hozhat törvényeket, nem szavazhat költségvetésről és nem hozhat politikai határozatokat. Ugyanakkor a Bizottság, amelyet nem választanak, javasolhat törvényeket. Egyidejűleg tanúi vagyunk a tagállamok demokratikus életében tapasztalható leépülésnek.

Európa Attac mozgalmi tehát a következőket követelik:

► Minden új szerződésnek alapul kell vennie az emberi méltóságot, a jogállamiságot, a képviselői és részvételi demokráciát, a gazdasági és szociális igazságosságot, a szociális biztonságot és az emberek bevonását ügyeikbe, a szolidaritást, az egyenlőséget és a férfiak és nők közötti egyenjogúságot, a fenntartható fejlődést és a béke iránti elkötelezettséget;

► A végrehajtó, törvényhozó és jogi hatalom világos szétválasztása. Szakítani kell a Bizottság törvényjavaslati monopóliumával. Ezen a területen az Unió minden intézményének és állampolgárának legyen lehetősége kezdeményezni;

► Az Európai Parlamentnek meg kell adni a jogot arra, hogy törvényeket javasoljon és együttesen elfogadjon, valamint kizárólagosan válassza meg vagy utasítsa el az Európai Bizottságot és annak bármelyik tagját egyénileg is.

► Erősítsék meg a nemzeti parlamenteket európai és nemzeti szinten is; a nemzeti parlamenteknek hatékony szerepet kell játszaniuk az európai és nemzeti törvényalkotási folyamatban;

► Minden szerződésnek pontosan le kell írnia az EU hatásköreit, valamint azok határait a nemzetállamok és a helyi hatóságok vonatkozásában. Az Európai Bíróságnak nem szabad de facto törvényhozási hatalmat kapnia;

► Az Európai Központi Bankot demokratikus ellenőrzés alá kell helyezni. Monetáris politikájának alapja a gazdasági igazságosság, a teljes foglalkoztatás és a minden európai állampolgár számára elérhető szociális biztonság elérése legyen. Ezen kívül, az Eurocsoportnak vállalnia kell a jelenlegi szerződésekben ráruházott felelősséget az árfolyampolitika meghatározásáért.

3. Valósítsuk meg az átláthatóságot

Ma az állampolgárok állandó akadályokba ütköznek, amikor információs jogaikat akarják gyakorolni. Gyakran a Tanács és az állandó képviselők bizottságának (COREPER – Council and the Permanent Representatives Committee) vitái nem nyilvánosak. A lobbizás egyre jobban terjed és aláássa a demokráciát.

Ezért követeljük, hogy:

- Minden bizottsági és munkacsoport-ülés legyen nyilvános;
- Garantálják az információk elérhetőségét minden európai állampolgár számára;
- A Szerződés rögzítse a lobbizás pontos korlátait és kötelezzen minden lobbistát, hogy hozza nyilvánosságra érdekeltségeit és pénzügyi forrásait. Ugyanerre kötelezzék az Európai Parlament, az Európai Bizottság és egyéb bizottságok tagjait;
- Minden szerződés legyen rövid, önmagában is teljes és minden polgár számára érthetően fogalmazott;
- Minden nyelvet egyenlőnek kell tekinteni és az EU dokumentumainak az EU minden hivatalos nyelvén hozzáférhetőnek kell lennie.

4. Fejlesztteni kell a közvetlen és részvételi demokráciát

Minden új intézményi szerződésnek magában kell foglalnia az állampolgárok alapvető jogát arra, hogy közvetlenül résztvegyenek a közügyekben, a közvetlen demokrácia széleskörű, közérthető és alkalmazható formáinak javaslata révén. Így például a következő új jogokat kellene biztosítani:

- Azt a lehetőséget, hogy adott számú tagállam adott számú polgára törvényjavaslatot terjeszthessen vitára és szavazásra az Európai Parlament elé;
- Azt a lehetőséget, hogy adott számú tagállam adott számú polgára kérhesse, hogy az Európai Parlament népszavazást rendezzen minden tagállamban és annak eredménye legyen kötelező érvényű;
- Rögzítsék a vállalkozások befolyásának határait az EU intézményeire és azok határozataira, az átláthatóságra és a kijárási privilégiumok korlátozása révén;
- Vegyék igénybe a szociális mozgalmak és az NGO-k (nem kormányzati szervezetek) konzultációját minden új európai törvény kidolgozásánál, ugyanolyan módon, mint más érdekcsoportokét;
- Az első népszavazást minden tagállamban az új alkotmány szerződésről kell megtartani.

III. RÉSZ: AZ EURÓPAI POLITIKÁKRÓL

5. Tökéletesíteni kell az alapvető jogokat

Minden új szerződést a létező leghaladóbb alapvető jogokra támaszkodva kell kidolgozni, amelyek már benne vannak a nemzetközi szerződésekben, vagy azok további megerősítésére kell törekedni – ilyen például az Emberi és Alapvető Szabadságjogok Védelmének Európai Konvenciója (francia rövidítése CEDH - Convention Européenne de sauvegarde des Droits de l'homme et des libertés fondamentales, angolul rövidítve ECHR), vagy a Torinói Európai Szociális Charta és a Szociális Biztonság Európai Törvénykönyve.

Az alapvető jogok garanciája a szerződésben egy szükséges lépés. Mégis, az EU Alapvető Jogi Chartája, amelyet beiktattak a TCE-be, nem vesz tudomást fontos alapvető jogokról, másokat tompít a megfogalmazásukban, erősen behatárolva azok alkalmazását az okmány végső függelékeiben, vagy megakadályozza, hogy ezek bíróságok előtt követelhetőek legyenek. Ezért nem nevezhetjük ezeket alapvető jogoknak. Az európai Attac mozgalmak tehát követelik, hogy:

- ▶ A CEDH-ben, az Európai Szociális Chartában és a Szociális Biztonság Európai Törvénykönyvében felsorolt alapvető jogokat nemzeti és európai bíróságok előtt lehessen követelni;
- ▶ Az EU ratifikálja a CEDH-t olyan módon, hogy intézményei alávetettek legyenek az Európai Emberi Jogi Bíróság ítéleteinek;
- ▶ Ki kell mondani, hogy ezek alapvető jogok és a szerződés alapelvei prioritást élveznek az Európai Unió minden más, elsődleges vagy másodlagos törvényével szemben;
- ▶ Az alapvető jogokat ne lehessen korlátozni sem nemzeti, sem európai törvényekkel, sem a konvenció elnökségének személyes interpretációjával;
- ▶ Minden új európai szerződés hangsúlyozza a szociális és munkajogok elérhetőségének egyenlőségét, függetlenül a származási országtól;
- ▶ Az európai állampolgárságot minden Európában tartózkodó személynek meg kell adni;
- ▶ A fentebb említett jogokat az EU külpolitikájában is ugyanolyan módon tiszteletben kell tartani (például a biztonsági, migrációs, környezetvédelmi, kereskedelmi politikában is).

6. Védjük meg és tökéletesítsük a demokratikus vívmányokat

Jelenleg a demokratikus és szociális vívmányok, a munkajogok, a környezetvédelmi és közegészségügyi szabályok korábbi szerződések rendelkezéseinek vannak alárendelve, elsősorban a verseny és a liberalizálás alapelveinek. Semmilyen új szerződésnek nem szabad veszélyeztetni ezeket a vívmányokat, sőt inkább olyan eszközöket kell javasolni Európa népeinek, parlamentjeinek és kormányainak, amelyekkel a kooperáció révén fejleszthetik ezeket a vívmányokat. Európa Attac-mozgalmi követelik:

- ▶ A kollektív tárgyalások jogát, a sztrájkjogot, azt, hogy a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) standard elveit emeljék az alapvető jogok rangjára;

► Minden tagállamnak meg kell engedni, hogy ambíciózusabb szabályokat alkalmazzon és tartson fenn a szociális védelem, a munkavédelem, a környezetvédelem és a speciális csoportok védelmének területén.

► Az Európai Uniónak úgy kell tekintenie magát, mint egy együttműködő (és nem versenyző) szövetséget, melynek végső célja, hogy állandóan tökéletesítse a környezetvédelmi és szociális normákat. Mindezt azért, hogy kielégítse a szociális biztonság és a fenntarthatóság alkotmányos alapelveit. A szabályokat úgy kell elfogadni, hogy ellenálljanak az adóügyi és szociális dömpingnek;

► Ki kell mondani, hogy a tulajdonjogok kötelezettségekkel járnak és hogy azoknak egyidejűleg összhangba kell kerülniük az általános jólét érdekével;

► A gazdasági demokrácia és a részvétel lehetőségét minden szinten tökéletesíteni kell.

7. Nyissunk teret egy alternatív gazdasági rendnek

Minden új szerződésnek tiszteletben kell tartania a fent említett demokratikus alapelveket és alapvető értékeket. Lehetővé kell tenni, hogy új alternatív politikák kerüljenek kipróbálásra, ahelyett, hogy egy sajátos gazdasági modellt kényszerítsenek ránk, amint azt a TCE tenné együtt a korábbi szerződésekkel, amelyek megállás nélkül azt írják elő, hogy “egy nyitott piacgazdaság legyen, ahol a verseny szabad és nem torzított” [1]. Ennek nincs helye, sem egy új szerződésben, sem intézményi szerződésben. Bármilyen legyen is a választott gazdasági modell, azt egy demokratikus politikai folyamatban kell kialakítani.

Európa Attac-mozgalmi követelik, hogy:

► A szerződések ne kényszerítsenek semmilyen sajátos gazdasági modell elfogadására, hanem tegyék lehetővé minden szinten az alternatív választást;

► A “szabad” verseny nem lehet az EU univerzális alapelve. A demokratikus folyamat során nemzeti és európai szinten is meg kell határozni azokat a területeket, amelyeken a “szabad” verseny megengedhető és azokat is ahol nem (pl. az ivóvíz, a közoktatás, egészségügy, mezőgazdaság területén). Ezeket a meghatározásokat egyetlen esetben sem lehet alkotmányossá tenni.

► A versenyről szóló európai törvény például nem aknázhatja alá a tagállamok azon jogát, hogy meghatározzák, megszervezzék és finanszírozzák a közjavakat, így az ivóvízszolgáltatást, egészségügyet, közoktatást vagy a tömegközlekedést.

► Ellenkezőleg, biztosítani és tökéletesíteni kell a közjavakat minden szinten, ennek az európai építés lényegi céljává kell válnia.

8. A célokat és nem az eszközöket kell meghatározni

Egy igazi, élő demokrácia meghatározza azokat az eszközöket, amelyekkel alkotmányos céljai elérhetők. De pontosan előírni a politikákat az alkotmányban önmagában nem adekvát. Például:

► A közlekedési politika célja a “fenntartható mobilitás” legyen, és az, hogy “mindenki számára egyenlően elérhető legyen a mobilitás”; nem pedig a transzeurópai út-autóút- és nagysebességű vasúthálózat kiépítése [2].

► Az agrárpolitika célja legyen a “fenntartható mezőgazdaság”, a kisgazdaságok támogatása és “az egészséges és kielégítő táplálék megtermelése”, de nem a

“termelékenység növelése”, a “racionalizálás”, vagy a “termelési tényezők, nevezetesen a munka maximális kihasználása” [3].

► Az Európai Központi Bank (ECB) “elsődleges célja” ne “az árak stabilitása [4]” legyen, hanem a gazdasági igazságosság, a teljes foglalkoztatottság és mindenki jóléte.

► Az ökológiai fenntarthatóság elve legyen elsődleges a szabad piaccal és a profitlogikával szemben is. Ennek kell irányítania az energetikai, közlekedési és a mezőgazdasági politikát.

9. Magas színvonalra kell törekedni szociális és adóügyekben

Egy olyan régióban, mint az EU, melynek gazdaságai évtizedek óta a liberalizálás jegyében erősen integrálódtak (a kereskedelemben, a pénzügyekben és a befektetésekben), a tagállamok egy olyan folyamatban köteleződtek el, amely olyan lényegi területeken mutat visszalépést, mint a szociális és adópolitika. Ahhoz, hogy ezzel szembeszálljunk, igen fontos, hogy európai szinten hozzanak ellenintézkedéseket és hogy egy új szerződés keretében speciális intézkedésekkel egy felfelé haladó folyamatot bátorítsanak.

Európa ATTAC-mozgalmi javasolják, hogy:

► Hozzanak olyan intézkedéseket, amelyek harcolnak az adóverseny és az adó alól való kibújás ellen. Európai szinten kellene ambíciózus minimális normákat elfogadni, nevezetesen a tőke és a vállalatok jövedelmeinek megadóztatása útján.

► Az EU nem kielégítő szociális politikáját egy ambíciózus, átlátható és alkalmazható szociális jogi minimummal kell helyettesíteni.

► Ezeknek a szabályozásoknak figyelembe kell vennie a különböző gazdasági kapacitásokat, hála az “átmeneteknek”, vagyis a legmagasabb normákat tegyék kötelezővé a gazdag országoknak és kevésbé magasakat a szegényebbeknek. Ezeket a szabályokat úgy kell alkalmazni, hogy ne akadályozzák meg eleve, hogy egy ország átvehesse a magasabb normákat. Ha például több tagállam akarja, valósíthatson meg egy szélesebb hatókörű szociális politikát vagy igényesebb munkajogi normákat alkalmazhasson, mint az EU egésze és határozhassák meg mindezt egy, az adott kérdésekre vonatkozó együttműködési szerződés aláírásával.

10. Fogalmazzák meg a béke és szolidaritás kötelezettségét

A biztonsági kérdésekkel kapcsolatban a cél a béke legyen (a szó legszélesebb értelmében) és nem a fegyverek felhalmozása nemzetközi szinten. A TCE tervezete kiköti, hogy a “tagállamok elkötelezettek, hogy fokozatosan tökéletesítsék fegyveres képességeiket [5]”. Egy “európai védelmi ügynökség” létrehozása lenne többek között a “fegyverzetek fejlesztésének” formája. Minden új szerződésnek egy erős politikai ambíciót kell javasolni Európának: az EU-nak kulcsszereplőnek kell lennie egy új nemzetközi és multilaterális rend meghatározásában, amelyet a béke építésének szentelnek és el kell ítélnie a háborút és a militarizálást mint a nemzetközi konfliktusok megoldásának eszközét. Különöse elítéljük a “preventív háborús missziók” neokonzervatív koncepcióját.

Európa Attac-mozgalmi követelik:

► A nemzetközi jog abszolút tiszteletben tartását, különösen az Egyesült Nemzetek Chartájáét, az Emberi Jogok Univerzális Deklarációjáét és a fegyverzetkorlátozási

szerződéseket (benne a leszerelés kötelezettségét). Az EU-nak azonban segítenie kellene az ENSZ demokratikus reformját is;

► A leszerelés elősegítését planetáris léptékben, saját területen kezdve;

Az EU-nak követelnie kellene saját függetlenségét a NATO vonatkozásában;

► Jelentős erőfeszítésekkel létre kell hozni minden tagállamban és európai szinten olyan intézményeket, amelyeket azzal bíznak meg, hogy dolgozzanak a konfliktusok békés megoldásán;

► A nemek közti egyenlőség alapelveinek kikényszerítése a politikák kidolgozásában és az EU külpolitikai aktivitásában való közreműködésükben.

*****

Ezeket az alapelveket tizenöt európai Attac-szervezet dolgozta ki. Sok különbözősége emelkedtek felül, másokat olyan módon kezeltek, hogy az ne akadályozza a munkát. Még ha lehet is tovább tökéletesíteni és bővíteni ezeket az alapelveket [6], úgy gondoljuk, hogy ezek jó kiindulópontul szolgálnak ahhoz, hogy egy progresszív népi választ adjunk bizonyos európai kormányok azon kísérleteire, hogy újraélessék a régi európai alkotmánytervezetet, vagy ugyanolyan módon irányítsák az EU-t, mint korábban. Úgy gondoljuk, hogy a többségi vélemények Franciaországban és Hollandiában eleve kizárják ezt a választást.

Azon kívül, hogy ez egy közös platformként és közös akcióprogramként szolgál az aláíró szervezetek számára, deklarációnk célja, hogy más haladó erővel együtt vitát nyissunk Európában. Tény, hogy csak az erők legszélesebb összefogása képes egy más programot adni Európának, mint amelyet a TCE-ben elképzelték.

Az Attac a részvételi demokráciáért dolgozik, a demokratikus intézményekért és az együttműködésért, mind Európában, mind a világon. Ebbe a keretbe illeszkednek a gazdasági és szociális igazságosságért és egy fenntartható környezetért tett javaslataink, amelyek elősegíthetik a haladást Európában és globális szinten egyaránt.

Amsterdam, Athén, Bécs, Berlin, Bern, Brüsszel, Budapest, Helsinki, Jersey, Koppenhága, Madrid, Oslo, Párizs, Róma, Stockholm, Varsó
2007 március 11.

Aláírók:

Attac Belgium, Attac Denmark, Attac Deutschland, Attac Finland, Attac France, Attac Hellas, Attac Italia, Attac Jersey, Attac Magyarország, Attac Nederland, Attac Norge, Attac Österreich, Attac Poland, Attac España, Attac Switzerland, Attac Sverige,

A zárójeles hivatkozások a leszavazott európai alkotmánytervezet alábbi pontjaira vonatkoznak:

[1] Art. III-177 (= Art. 4 du TCE), III-178 (= Art. 98 du TCE) et III-185 (= Art. 105 du TCE)

[2] Art. III-246 (= Art. 154 du TCE)

[3] Art. III-227 (= Art. 33 du TCE)

[4] Art. III-177 (= Art. 4 du TCE) et III-185 (= Art. 105 du TCE)

[5] Art. I-41

[6] Mi egyúttal olyan alternatív politikát is akarunk, amely szembenáll az „Európa-erőddel”, a bevándorlók kriminalizálásával, az igazságtalan kereskedelmi szabályokkal, az adóssággal és a szegénységgel és követeljük, hogy a szegény országokkal egyenlő alapon történő együttműködés tovább fejlődjön.